

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta (HE 127/2025 vp)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta jättää pyynnöstä asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta (HE 127/2025 vp). Kainuun liiton puolesta lausun seuraavasti.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivosmineraaliverolakia niin, että ehdotetut veronkorotukset lisäisivät kaivosmineraaliveron tuottoa vuositasolla arviolta noin 70 miljoonalla eurolla. Korotusten tuotto ei enää jakautuisi veronsaajille nykytilaa vastaavasti, vaan lakiesityksessä ehdotetaan, että valtio saisi jatkossa 80 prosenttia ja kaivosten sijaintikunnat 20 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta. Nykyisen jaon mukaisesti kaivosten sijaintikunnat saavat 60 prosenttia ja valtio 40 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta.

Kainuun liitto vastustaa jyrkästi kuntien ja valtion jako-osuuteen puuttumista. Jako-osuuden muutokseen ei ollut mahdollista ottaa kantaa kesällä 2025, kun luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella. Tätä ei voida pitää hyvänä ja avoimena lainvalmisteluna erityisesti, kun veronkorotus on ollut tiedossa kevään 2025 hallituksen kehysriihestä lähtien.

Hallituksen esityksessä esitetään kuntien ja valtion väliselle jako-osuuden muutokselle virheellinen perustelu. Lakiesityksessä perusteluna lukee: "...jolloin kaivoskuntien kokonaisuudessaan saamat kaivosmineraaliverotulot pysyisivät korotusten jälkeen euromääräisesti suurin piirtein vuoden 2025 tasolla." Tämä on virheellinen tieto, jonka avaan Sotkamon kunnan esimerkin myötä myöhemmin lausunnossani.

Kaivannaisalan merkityksestä Kainuulle

Kainuu on maakunta, jossa talouskasvu on historiallisen hyvässä vauhdissa. Kainuun kärkitoimialoista liikevaihdoltaan suurin toimiala on kaivannais- ja kemianteollisuus. Hallituksen esityksen kohteena oleva toimiala on siis merkittävä Kainuulle ja lakiesityksen eteneminen voi vaikuttaa maakunnan hyvän talouskehityksen jatkumiseen.

Riskiä aluetaloudelle ja sitä kautta myös kansantaloudelle voidaan pitää merkittävänä, koska verotus ei koske Suomen ulkopuolelta tuotuja mineraaleja vaan pelkästään Suomessa tuotettuja – myös osittaisen tai kokonaan kotimaisen omistajuuden piirissä olevia kaivosyhtiöiden mineraaleja.

Esimerkiksi Kainuussa toimiva Terrafame Oy on julkisuudessa ilmoittanut, että sille koituu kaivosmineraaliveron sekä kaivosten sähköveron korotuksesta yhteensä jopa 25-30 miljoonan euron vuosittaiset lisäkustannukset. Tämä on merkittävä lisäkustannus jo tällä hetkellä haastavassa taloustilanteessa olevalle yhtiölle. Samalla EU-pakotteet eivät koske Terrafamen kilpailijaa Venäjällä, vaan Suomeen tuodaan edelleen venäläistä nikkeliä jalostettavaksi eivätkä veronkorotukset koske sitä lainkaan.

Hallituksen esityksestä yleisesti

Hallitus päätti keväällä yllättäen kaivostoiminnassa käytettävän sähköveron korottamisesta siirtämällä se veroluokasta II yleiseen veroluokkaan I yhtenä toimenpiteenä korvattaessa makeisten ja suklaan arvonlisäveron korottamatta jättämisestä seurannutta vajetta valtion verotuloihin. Tämän lisäksi hallitus päätti kehysriihessään korottaa kaivosmineraaliveroa nyt esitetyllä tavalla.

Suomi ja sen maakunnat tarvitsevat nykyisessä taloustilanteessa kaikki investoinnit, joita nousevilla ja strategisesti merkittävillä toimialoilla on mahdollista saada. Kaivokset edustavat tällaista toimialaa, minkä Suomi on tunnistanut vasta viime talvena valmistuneessa kansallisessa mineraalistrategiassa. Strategian visio on, että Suomesta tulee mineraalien kestävän ja vastuullisen hyödyntämisen kansainvälinen mallimaa. Hallituksen esityksen luonnos on ristiriidassa tuon vision kanssa. Esityksessä ei myöskään huomioida sitä, että kaivosten tuottamien kriittisten

mineraalien merkitys puhtaassa siirtymässä ja puolustusteknologian tuotannossa on korvaamattoman tärkeä.

Hallituksen esitys vaikuttaa toimialan mukaan merkittäväällä tavalla kaivosten kannattavuuteen. Tämän takia lakiesitys toteutuessaan käytännössä vähentää kannattavasti jalostettavien mineraalien määrää. Malmia on käytännössä louhittava entiseen tapaan, mutta siitä on kannattavaa jalostaa aiempaa pienempi osa. Kaivosten kannattavuuden heikentäminen johtaa siis kaivosjätteen määrän kasvamiseen, mitä ei voida pitää ympäristöllisesti tai resurssien hyödyntämisen näkökulmasta viisaana.

Kuntien ja valtion välisestä verotuoton jako-osuudesta

Veronkorotus uhkaa lyhentää kaivosten elinkaarta ja sitä kautta kokonaisverokertymää sekä kunnille että valtiolle. Kuntien näkökulmasta kuitenkin suurempi epäkohta liittyy hallituksen esityksessä ehdotettuun todella suureen muutokseen kuntien ja valtion välisessä verotuoton jako-osuudessa.

Verotuotto on kaivosmineraaliveron osalta tilitetty ensisijaisesti sijaintikunnille korvauksena maa- ja kallioperän luonnonvarojen hyödyntämisestä. Kaivosten sijaintikunnille ohjautuva nykyinen 60 prosentin osuus on perusteltu juuri tästä syystä. Luonnonvarat, joita kaivosyhtiöt hyödyntävät, sijaistavat näiden kuntien alueella. Ne ovat toisaalta Suomen ja suomalaisten yhteistä omaisuutta, joten valtiolle tilittyvä 40 prosentin osuus on myös perusteltu. Luonnonvaroihin puuttumisen haitat ovat kuitenkin korostetusti paikallisia, joten kaivoskuntien merkittävämpi osuus verotuotoista valtioon verrattuna on perusteltua säilyttää.

Kaivoskuntia käsitellään hallituksen esityksessä monoliittina. Kuitenkin kaivoskuntien tilanne vaihtelee sen mukaan, mitä mineraaleja louhivia kaivoksia niiden alueella sijaitsee. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, metallimalmien verotusarvot perustuvat maailmanmarkkinahintoihin ja niiden euromääräiset verotasot vaihtelevat jalostettujen metallien arvon mukaan. Esimerkiksi Terrafamen nikkeliä tuottava kaivos sijaitsee Sotkamon ja Kajaanin kuntien alueella. Nikkelin hinta laskenut 25 prosenttia vuodesta 2023, joten Sotkamon ja Kajaanin osuus tulee laskemaan tänä vuonna maksettuun verotuottoon verrattuna.

Lakiesityksen väite, että korotetusta kaivosmineraaliverosta 20 prosentin osuus kunnille tuottaisi nykyisentasoisen tulon, on virheellinen. Tämä johtuu siitä, että verottaja käyttää kaivosmineraaliveron määrittelyssä edellisen vuoden maailmanmarkkinahinnan keskiarvoa.

Tänä vuonna maksuun tullessa verossa käytettiin vuoden 2023 keskihintaa, joka esimerkiksi Terrafamen ja nikkelin osalta oli 19 875,59 euroa/tonni. Jo viime vuonna nikkelin hinta oli tuota alempana ja niinpä vuonna 2026 maksuun tuleva tämän vuoden vero maksetaan 15 538,70 euroa/tonni hinnan mukaan. Lisäksi koska nikkelin hinta on jatkanut laskuaan tänä vuonna (uudella mallilla kaivosmineraalivero maksetaan ensimmäisen kerran 2027 ja silloin käytettävä hinta on tämän vuoden keskihinta) niin Sotkamon ja Kajaanin saama verotuotto tulisi putoamaan reilusti yli 25 prosenttia muuttuneen maailmanmarkkinahinnan takia. 1.10.2025 nikkelin maailmanmarkkinahinta oli 12 753 euroa/tonni. Jos vuoden 2025 keskihinta olisi tuolla tasolla, nikkelin hinta olisi tullut alaspäin 36 prosenttia vuodesta 2023. Eli vaikka nelinkertainen kaivosvero tuottaa teoriassa jako-osuudella 20/80 hieman enemmän kuin 60/40 nykyisellä verotasolla, tulee maailmanmarkkinahinnan laskun takia pudotusta nikkeli-kaivoskuntien saamaan tuottoon noin 30 prosenttia. Hallituksen esitys ei käy läpi maailmanmarkkinahintojen vaikutuksia kuntien verotuottoon ollenkaan ja esittää siksi tarkoitushakuiselta vaikuttavia väitteitä.

Kaiken kaikkiaan hallituksen esityksessä kritisoidaan kuntien ja valtion välistä jako-osuutta erikoisella tavalla. Lakiesityksessä pidetään kaivoskuntien saamaa nykyistä 60 prosentin osuutta kaivosmineraaliveron tuotosta varsin suurena ja kyseenalaistetaan sen tarkoituksenmukaisuus, koska ”merkittävä osuus verotuotosta kohdentuu vain muutamalle kunnalle”. Hallituksen esityksessä nykyistä jakosuhdetta pidetään jopa ongelmallisena kuntien asukkaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Lakiesityksessä lisäksi väitetään, että kaivoskunnilla voisi kaivosmineraaliveron korotuksen myötä olla mahdollisuus laskea kunnallisveroprosenttinsa jopa nolnaan. Tämä väite on perusteeton.

Esimerkiksi Sotkamon kunnan valtionosuudet ja verotulot ovat vuonna 2025 Kainuun kuntien keskitasoa per kuntalainen, vaikka kaivosmineraaliveron tuotto lasketaan mukaan. Suomen sisäisesti vertailtuna kunnat ovat verotulojen mukaan joka tapauksessa erilaisessa asemassa keskenään. Joissakin kunnissa on runsaasti esimerkiksi yhteisöveroja maksavia yrityksiä ja toisissa hyvätuloisia, runsasta ansiotuloverotuottoa maksavia kuntalaisia. On erikoista, että hallituksen esityksessä

juuri kaivosteollisuuden sijainti on nostettu kuntien keskinäisen tasa-arvon vastaiseksi toimialaksi.

Kainuussa sijaitseva Sotkamo ja Uudellamaalla sijaitseva Kauniainen ovat asukasmääriltään juuri samankokoisia kuntia. Kauniaisten verotulot ja valtionosuudet ovat tänä vuonna yhteensä n. 52,5 miljoonaa euroa, kun Sotkamossa verotulot ja valtionosuudet ovat kaivosmineraaliveron tuotto huomioiden 40,5 miljoonaa euroa. Vaikka Sotkamon kaivosmineraaliveron tuotto nelinkertaistuisi, se ei yltäisi asukasmäärältään samankokoisen Kauniaisten tulopohjaan.

Sotkamon kunnan vuoden 2025 tulosennuste on syyskuussa päivitetyn talousarvion mukaan 2,8 miljoonaa alijäämäinen, vaikka kunta saa tänä vuonna kaivosmineraaliveron tuottoa. Lisäksi vetovoimainen ja vahvan työllisyyden kunta on viime vuosina investoinut esimerkiksi kunnalliseen infrastruktuuriin ja rakennuksiin (mm. yläkoulu, lukio-kirjasto, sotekeskus). Tämä on kolminkertaistanut Sotkamon lainamäärän. Kuntaveroprosentin muutoksiin ei Sotkamolla siis ole mitään mahdollisuutta huolimatta kaivosmineraaliveron tuoton suuruudesta.

Hallituksen esitys keskittyy perustelemaan sitä, että kaivosmineraalivero soveltuu huonosti kunnan tulonlähteeksi sen suuren tuottovaihtelun takia. Sama pätee myös valtiontalouteen, vaikka sitä ei hallituksen esityksessä todetakaan. Koska kaivosmineraalivero on alun perin säädetty ensisijaisesti korvaukseksi kaivosten sijaintikunnille niiden maa- ja kallioperän luonnonvarojen hyödyntämisestä, sen korottaminen soveltuu erittäin huonosti julkisen talouden tasapainottamiseen.

Kaivosmineraaliveron tuoton kaivosten sijaintikunnille voidaan sanoa parantaneen kaivostoiminnan hyväksyttävyyttä niiden alueella. Kuntien ja valtion välisen jako-osuuden muuttaminen rapauttaa kuntalaisten sosiaalisen lisenssin kaivostoiminnan hyväksyttävyydelle.

Kaivannaisalan verorasituksen kasvu on muodostumassa kohtuuttomaksi

Kaivannaisala on esimerkki toimialasta, jonka kannattavuuteen suhdanteiden muutokset vaikuttavat hyvin paljon. Toimialalla on maailmanpoliittisen tilanteen takia juuri nyt haastava talous- ja markkinatilanne. Kaivosmineraaliveron ja sähköveron korotusten yhteisvaikutusta voidaan pitää kohtuuttomana yhden toimialan näkökulmasta erityisesti tässä suhdannetilanteessa.

Suomella on valtavat mahdollisuudet koko mineraalialan arvoketjun kehittämisessä. Tätä silmällä pitäen hallitusohjelman mukaisesti viime vuoden aikana Suomeen valmisteltiin mineraalistrategia, jonka toimeenpano on vasta lähdössä liikkeelle. Kaivostoimialan verotuksen raju kiristäminen on ristiriidassa mineraalistrategian hengen, metallien ja mineraalien huoltovarmuusajattelin sekä EU:n raaka-ainepolitiikan kanssa.

Euroopan unioni on vastikään myöntänyt kriittisten raaka-aineiden asetuksen mukaisen strategisen hankkeen statuksen Kainuussa toimivalle Terrafamelle. Maakunnassa toimii myös muita kaivannaisalan yrityksiä erityisesti Sotkamossa, lisäksi Suomussalmelle on suunnitteilla uusi moderni tuotantolaitos toimialalle. Hallituksen esitys vaikuttaa siis laajasti Kainuussa.

Kaivannaisalan kohtelu Suomessa poikkeaa myös Euroopan unionin asettamista tavoitteista. Kaivannaisten osalta Euroopan unionin tavoitteena on vähentää riippuvuuksia maanosan ulkopuolisista maista. Julkilausuttuna tavoitteena on nostaa EU:n talousalueen kaivostuotantoa vähintään 10 %:iin ja jalostusta 40 %:iin vuosittaisesta kulutuksesta. Hallituksen esitys vaikuttaa kielteisesti näiden tavoitteiden toteutumiseen.

Ristiriita itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien kanssa

Hallitus on viime vuoden aikana valmistellut yhdessä itäisen Suomen ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa suuralueille erilliset ohjelmat niiden talouskasvun tueksi. Kaivostoimiala on erityisen tärkeä juuri Itä- ja Pohjois-Suomen aluetalouksille, kuntien verotuloille sekä työllisyydelle.

Yksi pohjoisen Suomen ohjelman toimenpide-esityksistä on, että Suomessa edistettäisiin tavoitetta kasvattaa Euroopan unionin kriittisten materiaalien omavaraisuustavoitetta ja ilmastotavoitteita toteuttamalla pohjoisen mineraalien talteenottoa Pohjois-Suomen kaivostoiminnassa ja jalostuksessa, ja mineraalien jalostamisen prosessin uudistamista vähähiilisyyden ja nettonollailmastovaikutusten aikaansaamiseksi. Hallituksen esitys ei ole samansuuntainen tämän toimenpide-esityksen kanssa.

Lopuksi

Hallituksen budjettiriihestä tuli erinomainen kirjaus siitä, että kaivosmineraaliveron rakennetta ryhdytään uudistamaan. Se on erittäin kannatettava avaus, koska veron nykyrakenne on kaivoksille todella ongelmallinen. Olisi hyvä uudistaa veronrakenne ennen tuottotavoitteiden niin merkittävää korottamista, kuin hallitus tällä lakiesityksellä ehdottaa.

Kainuun liitto toteaa kantanaan, että kaivannaistoimialan kokonaisverotuksen kasvu kahden eri hallituksen esityksen mukaisesti on kohtuuton. Kuntien osuus kaivosmineraaliveron tuotosta on pidettävä ennallaan, kuten kesällä lausunnoilla olleessa HE-luonnoksessa esitettiin.

Kajaanissa 3.11.2025

Riikka Pirkkalainen
maakuntajohtaja
Kainuun liitto

Lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä liikuntalain (390/2015) 7 § kumoamiseksi

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta lausua pyydettyinä luonnoksesta hallituksen esityksestä liikuntalain (390/2015) 7 § kumoamiseksi. Pyydettyihin kahteen kysymykseen lausun Kainuun liiton puolesta seuraavasti.

Mitä huomioita ja havaintoja teillä on esitykseen?

Esitysluonnoksessa todetaan, että uudelle valtakunnalliselle virastolle ei ole tarkoituksenmukaista perustaa alueellisia liikuntaneuvostoja, koska virastolla ei ole aluerakenteita. Kuitenkin valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä annettiin lupaus, että Lupa- ja valvontavirasto on läsnä ympäri maata. palvelulupauksen toimeenpanoa varten virastolla on toimipaikka 18 paikkakunnalla. Lisäksi Lupa- ja valvontavirastolla on muitakin tehtäviä, joilla on selvästi alueellinen luonne, kuten esimerkiksi varautuminen. Näin ollen virastorakenne ei ole perusteltu syy lakkauttaa alueellisia liikuntaneuvostoja.

Mikäli lainsäädäntöä muutetaan esitetyllä tavalla, asiantuntijaelimellä ei ole enää nykyisenkaltaista paikallista ja alueellista luonnetta eikä asiantuntemusta. Tämä olisi jatkossakin tärkeää, kun päätetään esimerkiksi kuntien ja muiden paikallisten toimijoiden liikuntapaikkahankkeista.

Esitysluonnoksessa todetaan, että uusi virasto toimii monipaikkaisesti ja että sen toiminnassa toteutuu alueellinen asiantuntemus. Tosiasiassa alueellisten ja paikallisten erityispiirteiden tuntemusta ei erityisesti uudessa virastossa pystytä liikuntatehtävien osalta takaamaan. Tämä kannattaisi tulevaisuudessakin hoitaa alueellisten liikuntaneuvostojen kautta.

Kaiken kaikkiaan hallituksen esitysluonnos lähtee hallinnon kehittämisen eikä liikunnan kehittämisen ja edistämisen näkökulmasta. On merkittävä riski, että luonnoksen mukainen lainsäädäntö heikentää alueellista osallisuutta liikuntapolitiikan toimeenpanossa.

Miten toteuttaisitte alueellista osallisuutta uudessa virastorakenteessa / uudessa toimintamallissa?

On ongelmallista, että alueellista osallisuutta pohditaan vasta siinä vaiheessa, kun lakiesitys alueellisten liikuntaneuvostojen lakkauttamisesta on jo luonnosteltu. Nykyinen malli on ollut luonteva ja toimiva tapa alueellisen osallisuuden toimeenpanoon.

Mikäli alueelliset liikuntaneuvostot todella lakkautetaan, jonkinlaiset alueelliset liikunnan asiantuntijaverkostot on syytä luoda. Näiden verkostojen tehtävänä olisi tuottaa alueellinen asiantuntemus ja paikallisten erityispiirteiden tuntemus valtionhallinnolle.

Kajaanissa 4.11.2025

Riikka Pirkkalainen
maakuntajohtaja
Kainuun liitto

Lausunto alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeeseen ja Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan valtioneuvoston asetukseen

viitteenne: VN/18970/2024

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta lausua pyydettyä alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raportista sekä Lupa- ja valvontavirastoa koskevasta valtioneuvoston asetuksen muuttamista koskevasta asetuseronnuksesta. Lausun Kainuun liiton puolesta seuraavasti.

Alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raportista

Raportissa todetaan aivan oikein, että on tarkoituksenmukaista kehittää alueellisten varautumisen rakenteiden rooleja ja niiden ohjausta erityisesti nyt, kun lupa- ja valvontaviranomaisen rakenne on muutoksessa. On todettava, että alueellinen varautuminen on nimensä mukaisesti luonteeltaan paikallista toimintaa, minkä vuoksi on ollut epäloogista sijoittaa tehtävä valtion aluehallintouudistuksessa valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon.

Raportissa ehdotetaan perustellusti, että alueellisen varautumisen liittyviä kehittämistoimenpiteitä yhteensovitettaisiin maakuntatason yhteistyörakenteisiin. Kainuun liitto tukee tätä tavoitetta lämpimästi.

Kainuun liitto kannattaa raportin kuvassa 1 kuvattua aluetason yhteistyön organisoitumista. On ensinnäkin tärkeää, että aluetason tilannekuva muodostetaan maakuntatasolla eikä esimerkiksi valtion aluehallinnon uuden aluerakenteen mukaisesti. Toisekseen raportissa esitetty malli vastaa Kainuun valmiusfoorumin

nykyistä rakennetta, joka on koettu laajasti maakunnassa toimivaksi valmiuden yhteisen tilannekuvan ylläpitämiseksi.

Kainuun liitto tukee raportin ehdotusta, että jokaisessa maakunnassa olisi yksi maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on yhteensovittaa eri hallinnonalojen varautumistoimintaa. Kainuun liitto kannattaa myös hankkeen ehdotusta, että maakunnallisesta yhteistyöryhmästä säädetään laissa, jolloin varmistetaan maakunnallisen rakenteen syntyminen yhtenäisesti koko Suomeen. Ryhmän kokoonpanoa ei kuitenkaan kannata säätää tarkkarajaiseksi, vaan jättää maakuntatason päätettäväksi tarkoituksenmukaisin edustus ja mahdollisuus muutoksiin tilanteen niin vaatiessa. Myös ryhmän puheenjohtajuus ja sihteerivelvoitteet voivat vaihdella eri maakunnissa.

Raportissa kuvattu maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmän toiminnan tarkoitus vastaa hyvin pitkälti Kainuun valmiusfoorumin nykyistä toimintaa. Kainuun liitto tukee raportin ehdotusta myös tältä osin. Edelleen Kainuun liitto tukee esitystä, että maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmän puheenjohtaja tai sihteeristön edustaja toimisi alueellisessa valmiustoimikunnassa maakuntatason edustajana. LVV:n roolin vahvuuden osalta Kainuun liitto kannattaa raportin mukaisesti mallia B.

Raportissa pohditaan myös kuntien varautumisen yleistä ohjausta. Raportti tunnistaa aivan oikein kuntien varautumisen kehittämisessä keskeiseksi puutteeksi sen, ettei kuntien varautumista ohjata, valvota ja yhteensoviteta kokonaisuutena valmiuslain 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla, koska kunnat eivät kuulu minkään yksittäisen ministeriön toimialaan voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Raportti esittää, että valtiovarainministeriön tehtäviin liitettäisiin myös kuntien varautumisen yleinen ohjaus ja seuranta. Kainuun liitto suosittaa harkitsemaan tätä huolellisesti. Kuntien varautumista on syytä tukea valtakunnallisesti koordinoidulla tavalla, mutta vastuuministeriön valinta on tehtävä huolellisesti harkiten. Sisäministeriö voisi olla luontevin vastuuministeriö, koska se vastaa pelastustoimesta ja olisi omien tehtäviensä ja substanssiosaamisensa puolesta luonteva taho koordinoimaan eri viranomaisten tilannekuvaa ja varautumista.

Kainuun liitto pitää hyvänä raportin ehdotusta erityislain säätämisestä alueellisen varautumisen yhteistyöstä ja tilannekuvatoiminnasta ja lisäksi siihen liittyvästä tietojen käsittelystä. Nykytilanne on salassa pidettävän tiedon osalta ongelmallinen ja siksi on tarpeen säätää sekä kyseisistä tehtävistä että tietojen luovutuksesta ja turvaluokitellun aineiston käsittelyoikeudesta.

Lupa- ja valvontavirastoa koskevasta asetustalunnonksesta

Kainuun liitto toteaa, että lähtökohtaisesti asetustalunnon ja sen 5 § on hyvin muotoiltu. Se antaa toisaalta virastolle liikkumavaraa, mutta toisaalta määrittää kokoonpanon kannalta olennaisia tahoja.

Toisaalta alueellisen varautumisen merkityksen kasvaessa voisi olla perusteltua lainsäädännöllä määrittää esitettyä tiukemmin ne tahot, jotka kaikkialla Suomessa on oltava edustettuina valtionhallinnon alueellisen varautumisen kannalta keskeisimmässä toimielimessä. Mikäli esimerkiksi maakunnallisista varautumisen yhteistyöryhmistä säädetään jatkossa laissa, olisi epälinjakasta jättää ne asetuksen määrittelemästä alueellisesta valmiustoimikunnasta pois tai pelkästään viraston oman harkinnan varaan.

Kainuun liitto esittää, että alueellisessa valmiustoimikunnassa tulee olla jäsen Lupa- ja valvontaviraston toimialueen jokaisesta maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmästä.

Kajaanissa 13.11.2025

Riikka Pirkkalainen
maakuntajohtaja
Kainuun liitto

Viite: lausuntopyyntöne 10.10.2025

Pohjois-Savon liitto
kirjaamo@pohjois-savo.fi

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen maakuntakaavaehdotuksesta

Pohjois-Savon liitto on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen *aurinkovoima, vetytalous ja kauppa* maakuntakaavaehdotuksesta.

Pohjois-Savon maakuntahallitus on käsitellyt 29.9.2025 Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen luonnosvaiheen palautteet ja vastineet sekä juridiset kaava-asiakirjat. Samalla maakuntahallitus on päättänyt pyytää viranomaisilta kaavaehdotusta koskevat lausunnot MRA 13 § mukaisesti. Viranomaiskuuleminen järjestetään 10.10.-14.11.2025. Yksityishenkilöitä ja muita osallisia kuullaan myöhemmin julkisessa ehdotuksen nähtävilläolovaiheessa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaihe täydentää ja päivittää kokonaismaakuntakaavaa seuraavien teemojen osalta:

1. Aurinkovoima
2. Sähkönsiirron yhteystarpeet
3. Vetytalous
4. Vähittäiskaupan suuryksiköt Kuopion ja Siilinjärven alueella

Viranomaisten antamat lausunnot vastineineen käsitellään viranomaisneuvottelussa marras-joulukuun vaihteessa.

Maakuntakaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville vuoden vaihteessa ja se etenee hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2026 kesäkuussa.

Kainuun liitto on antanut lausunnon Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta ja valmisteluaineistosta 25.6.2025.

Maakuntakaavaehdotus

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaehdotus on valmisteltu hyvin. Kaavaehdotuksessa ei ole osoitettu Kainuun ja Pohjois-Savon maakuntien rajalle yltäviä maakuntakaavamerkintöjä.

Kainuun liitolla ei ole lausuttavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaehdotuksesta tai valmisteluaineistosta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Teppo Törmä, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Pohjois-Savon liitto, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto

Kauppakatu 1

87100 Kajaani

040 722 0900

<https://kainuunliitto.fi>

2496992-4

Viite: kommentointipyyntöne 28.10.2025

POP ELY-keskus
Anniina Gutzen
PL 86
Veteraanikatu 1
90130 OULU

POHJOIS-POHJANMAAN JA KAINUUN LIIKENNETURVALLISUUSUUNNITELMAN 2025-2030 KOMMENTOINTI

Liikenneolosuhteiden, kuten myös liikenneturvallisuuden kehittämisesä ongelmana on resurssien riittämättömyys ja liikenneväylien yhä kasvava korjausvelka. Perustienpidon rahoitustason nosto on tärkeää, jotta mm. maantieverkon liikenneturvallisuutta voidaan parantaa myös rakenteellisin toimenpitein ja käyttää rahoitusta myös alemman tieverkon ja alueellisten hankkeiden tukemiseen tasapuolisesti maan eri osissa.

Väestö keskittymisen myötä pitkänmatkaiset loma- ja vapaa-ajan matkat lisääntyvät ja tällöin tieliikenteessä liikenneturvallisuus voi heikentyä väsymyksen tms. syiden vuoksi. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon muun muassa valistuksen ja tiedottamisen kehittämisesä. Lisäksi erityisesti Pohjois-Suomessa on tärkeää kiinnittää huomiota tieverkon talvikunnossapidon laatuun, ajoitukseen ja menetelmiin.

Henkilöautoilu on tulevaisuudessakin harvaan asuttujen maaseutualueiden pääasiallinen työmatka- ja asiointiliikenteen kulkumuoto, koska kilpailukykyisiä ja toimivia vaihtoehtoja ei joukkoliikenteen puolella ole useinkaan tarjottavana. Arjen sujuva liikkuminen tarvitsee toimintavarmat ja turvalliset liikenneyhteydet.

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun liikenneturvallisuussuunnitelman luonnos vuosille 2025–2030 on asiantuntevasti laadittu liikenneympäristön kehittämiseen painottuva lyhyen aikavälin suunnitelma, ja sillä on selkeä liikenneturvallisuustyön visio ja määrittäiset tavoitteet.

Suunnitelmaluonnoksessa on nykytilan analyysin perusteella hyvin todettu, että liikenneturvallisuustyö kohdentuu erityisesti niihin teemoihin, joiden vaikuttavuus on suurin. Liikenneturvallisuustyön painopistealueiksi onkin valittu ikäihmiset, nuoret, ajoterveys- ja ajokunto, valta- ja kantateiden turvallisuus, jalankulku ja pyöräily sekä turvalliset ajonopeudet.

Kainuun liitto näkee alueellisen ja paikallisen liikenneturvallisuustyön merkityksen keskeisenä suunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa. Toivottavaa on, että valtion aluehallintouudistuksessa vuodesta 2026 lähtien uusi Pohjois-Suomen elinvoimakas-
kus jatkaa nykyisen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikennevastualueen hyvää

liikenneturvallisuustyötä ja sen yhteydessä toimivaa yhteistyötä kuntien sekä maakuntien kanssa ja nykyinen hyvä toimijatyön toimintamalli jatkuu myös tulevaisuudessa.

Kainuun liitto

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Anniina Gutzen, POP ELY-keskus

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4